

Lajien uhanalaisuusarviointi 2019

TARKENNUKSIA JA KORJAUKSIA ARVIOINTIOHJEISIIN¹

TARKENNUKSIA JA KORJAUKSIA 2.3.2018

TARKENNUKSIA

Lajien ja alalajien arviointi

Mikäli on arvioitu sekä lajin että sen alalajien uhanalaisuus, mukaan arviointituloksiin otetaan vain se taksonominen taso, jonka työryhmä katsoo mielekkäimmäksi ottaa mukaan, ei molempia (opas¹ sivu 15). Päätettäessä, otetaanko mukaan laji vai alalajit, tulee ottaa huomioon, miten edellisessä arvioinnissa on toimittu. Jos ei ole hyvää syytä toimia eri tavalla kuin aiemmin, toimitaan entiseen tapaan. Erilaisten yhteenvetojen ja vertailujen kannalta olisi hyvä olla mahdollisimman samat taksonit kuin edellisellä kerralla. Valittu taso tallennetaan arviointityökalussa merkinnällä Valmis.

Tuloksiin mukaan otettavat taksonit

Arviointityökalusta (IUCN-editori) ladataan arviointitulosten laskentaan vain ne taksonit, jotka on tallennettu merkinnällä Valmis. Valmiiksi merkitään kaikki taksonit, joille on annettu luokka (myös NA ja NE) alla esitetyin poikkeuksin. Työkalun lajilistoissa voi olla mukana taksonit, joita arviointi ei koske (kissa) tai joita ei muusta syystä haluta mukaan lopullisiin listauksiin. Ne on tallennettava työkaluun jollain muulla merkinnällä (Aloitettu, Valmis kommentoitavaksi) tai jätettävä kokonaan tallentamatta (Aloittamaton). Sellaisia ovat myös ylimääräiset alalajit tai lajit, joita ei ole arvioitu tai joiden ei kuulu tulla arviointiin mukaan (ks. ohje edellä).

Luokan korjaaminen uhanalaisuusindeksiä varten ja koneelliset korjaukset

Ohjeen mukaan lajin aiempiin arviointeihin tulee tehdä tarvittavat indeksikorjaukset, mikäli lajin luokka muuttuu edelliseen arviointiin verrattuna JA muutoksen syy on jokin muu kuin aito muutos. Jos pääosa eliöryhmän kyseisistä luokkamutoksista on sellaisia, että kaikkien aiempien arviointien (2000, 2010, 2015) luokka kuuluu korjata takautuvasti 2019 luokkaa vastaavaksi, korjaukset voidaan tehdä koneellisesti sen jälkeen kun dokumentointi on muuten valmis. Koneellinen korjaus tehdään eliöryhmäkohtaisesti ja työryhmän on pyydettävä sitä erikseen.

Em. koneellinen korjaus tehdään vain lajeille, joilla ei ole käsin tehty mitään indeksikorjauksia. Jos korjataan etukäteen käsin lajin aiempia luokkia, on kyseisen lajin kaikki indeksin laskennassa mukana olevat arvioinnit käytävä läpi ja korjattava tarvittaessa.

TARKENNUKSIA JA KORJAUKSIA 14.12.2017

KORJAUS OPPAASEEN¹

B-kriteeri

Sekä B1- että B2- kriteerin alakriteerin a) kuuluu olla: ”**esiintyminen** on voimakkaasti pirstoutunut TAI vain...” (opas¹ sivu 48)

TARKENNUKSIA

EOO

Levinneisyysalueen (EOO) laskennassa epäjatkuvuuskohdat ja lajille sopimattomat ympäristöt otetaan alueeseen mukaan (IUCN 2016, luku 4.9). Alue rajataan uloimpien havaintopaikkojen mukaan.

Jos lajilla on vain kaksi havaintopaikkaa, lasketaan EOO:n pinta-ala havaintopaikkojen etäisyys x 2 km tai etäisyys x 10 km, mikäli se on lajille luontevampaa.

¹ Liukko, U.-M., Uddström, A. ja Rytteri, T. (toim.) 2017: Opas eliölajien uhanalaisuuden arviointiin – Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) arviointiohjeet ja kansalliset täydennykset. – Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta 1. 99 s.

Luokat DD/NE

Mikäli arviointiin mukaan otetusta lajiryhmästä yksittäiset lajit ovat niin huonosti tunnettuja, ettei niiden arviointia voida tehdä, lajit sijoitetaan pääsääntöisesti luokkaan DD puutteellisesti tunnetut (pl. taksonomiset epäselvyydet, ks. NE opas s. 43). Mikäli koko ryhmä jätetään arvioinnin ulkopuolelle, luokaksi tulee NE arvioimatta jätetyt (opas s. 41).

Kriteeri D2

Edellistä arviointia painokkaammin tulee tarkastella kohdistuuko esiintymispaikkoihin uhkia, mikäli käytetään kriteeriä D2 uhanalaisuusluokituksessa (opas s. 50).

Muutoksen syy kriteerien muutos

Uhanalaisuusluokan muuttuessa on ilmoitettava miksi niin on tapahtunut = Muutoksen syy valittava annetuista muutosluokista. Valikossa olevaa "Kriteerien muutos" ei pidä käyttää, koska IUCN:n kriteerit ovat samat edelliseen arviointiin verrattuna. Luokka on mukana valikossa, koska luokitus on IUCN:n mukainen.

Luontotyyppien uhanalaisuus perusteena

Jos lajin elinympäristö on uhanalainen luontotyyppien uhanalaisuuden perusteella, se ei sinällään riitä B-kriteeriin (B1 ja B2 b iii; soveliaan elinympäristön taantuminen), ellei ole osoitettavissa, että nimenomaan ko. lajin esiintymispaikoilla elinympäristöt ovat vähentyneet ja/tai laadultaan huonontuneet.

TARKENNUKSIA JA KORJAUKSIA 30.3.2017

KORJAUS OPPAASEEN¹

Liite 2.

Tiivistelmä uhanalaisuusarviointien kriteereistä s. 81; Kriteerin D2 esiintymispaikkojen enimmäismäärä luokassa VU on virheellinen: enimmäismääräksi on merkitty ≤ 50 , kun sen pitäisi olla ≤ 5 .

TARKENNUKSIA

Asema Suomessa = vakiintunut (luku 8.2.2, s. 63)

Vakiintunut = luontaisesti levinnyt, lisääntyvä ja alkuperäinen tai uudempi vakiintunut tulokas (tyypillisesti lisääntynyt alueella ainakin 10 v). Myös ennen vuotta 1800 luontoon vakiintunut, ihmisen tuoma laji

RE-luokka

Hävinneistä lajeista (ja muista taksoneista) arviointiin ei oteta mukaan ennen vuotta 1800 hävinneitä. (luku 4.1, s. 39)

Ihmisen avustamana levinneet lajit

Arviointiin otetaan mukaan sellaiset ihmisen avustamana tulleet lajit, jotka ovat vakiintuneet luontoon ennen vuotta 1800. Ei siis riitä, että laji on tuotu Suomeen (tarha, kasvihuone tms.) ennen 1800-lukua. (luku 2, s. 13)

Elinympäristöt

Merkitään vain ne elinympäristöt, joissa laji esiintyy ja jotka ovat lajin elinkierrolle merkityksellisiä Suomessa. Muuttavalla lajilla esim. voi olla sen elinkierron kannalta tärkeitä elinympäristöjä Suomen ulkopuolella, mutta niitä ei merkitä. (luku 8.2.2, s. 64)

Ensisijaiseksi elinympäristöksi merkitään lajin elinkierron kannalta tärkein tai välttämättömin nykyinen elinympäristö Suomessa, esim. elinympäristö, jota laji lisääntymisaikana käyttää. (luku 8.2.2, s. 64)

Levinneisyysalue (EOO) ja esiintymisalue (AOO) B-kriteeriä tarkasteltaessa

B-kriteerin EOO:ta ja AOO:ta tarkasteltaessa keskeisintä on, täyttyvätkö raja-arvot. Tarkkojen pinta-alojen laskeminen ei ole tarpeen läheskään kaikkien, esimerkiksi yleisten lajien kohdalla, koska pinta-alat ovat selvästi suurempia kuin kriteerin raja-arvot. Pinta-ala on kuitenkin tarpeen laskea tarkemmin etenkin silloin, kun EOO:n tai AOO:n epäillään olevan lähellä jotakin raja-arvoa. (luku 5.2, s. 48)

Dokumentoinnissa pinta-ala merkitään samalla tarkkuudella, jota arvioinnissa on käytetty. Jos pinta-alaa käytetään uhanalaisuuden perusteena, ilmoitetun pinta-alan on oltava riittävän täsmällinen, jotta syyt saatuun uhanalaisuusluokkaan ovat nähtävillä. (luku 8.2.2, s. 64)

Uhanalaisuusluokan ”Muutoksen syy” merkitseminen, kun lajin luokka on edellisessä arvioinnissa ollut NA ja on nyt jokin luokista LC-CR (luku 8.2.2, s. 65)

Vaihtoehdot:

1) Edellisen arvioinnin aikaan laji on ollut Suomessa uusi eikä vakiintumisesta ole vielä ollut varmuutta. Nyt laji on lisääntynyt Suomessa riittävän pitkään ja katsotaan vakiintuneeksi, ja näin ollen arvioidaan varsinaisesti ensimmäistä kertaa: => Muutoksen syytä ei merkitä. Lajia ei oteta uhanalaisuusindeksin laskentaan mukaan. Edellisen arvioinnin luokka (NA) on ollut oikea eikä sitä muuteta indeksin laskentaan varten.

2) Edellisen arvioinnin aikaan on ollut käsitys, että laji on Suomessa uusi eikä vielä vakiintunut. Nyt on kuitenkin tullut esiin vanhempaa havaintotietoa, jonka perusteella laji olisi katsottu vakiintuneeksi jo edellisenkin arvioinnin aikaan: => Muutoksen syyksi merkitään ”uusi tieto”. Laji otetaan indeksilaskentaan mukaan. Edellisen arvioinnin luokka muutetaan uutta tietoa vastaavaksi indeksilaskentaa varten arviointityökalussa.